

*De VNCI erkent het belang van
gezond drinkwater en draagt
daar graag aan bij.*

LANDELIJK BEELD VAN OPKOMENDE
STOFFEN IS HARD NODIG

GEZOND DRINKWATER VRAAGT OM NUCHTERE AANPAK

De afgelopen tijd verschenen in de media alarmerende berichten over de chemische stoffen pyrazool en GenX in rivierwater. De drinkwaterkwaliteit zou gevaar lopen. De VNCI erkent het belang van gezond drinkwater, maar bepleit in plaats van méér regels een minder complexe regelgeving en een zo nauwgezet mogelijke toepassing ervan. Ook moet over een aantal stoffen de nog ontbrekende informatie beschikbaar komen.

Tekst: Henk Engelenburg

De burger is de afgelopen periode opgeschrikt door alarmerende berichten over de chemische stoffen pyrazool en GenX in rivierwater dat aan de basis moet staan van drinkwaterproductie. Waterwinbedrijven waarschuwen dat de drinkwaterkwaliteit in gevaar dreigt te komen. Nog eens aangedikt in de media ontstaat de indruk dat chemiebedrijven er een potje van maken bij het lozen van chemische stoffen. De zaak wordt zo scherp aangezet dat waterwinbedrijven naar de rechter stappen om lozingen te verminderen dan wel ongedaan te maken. Her en der klinkt de roep om een strenger vergunningenbeleid voor het lozen van dergelijke stoffen.

De VNCI erkent het belang van gezond drinkwater en draagt daar graag aan bij. Dat de kwaliteit van het drinkwater nooit in het gedrang mag komen, staat in een dichtbevolkt land dat intensief gebruikmaakt van natuurlijke hulpbronnen als een paal boven water. De begrijpelijke bezorgde en soms emotionele reacties illustreren nog eens extra dat er sprake is van een flink spanningsveld en juist dat vraagt om een

nuchtere aanpak en samenwerking van alle betrokken partijen.

REACH

Is bijvoorbeeld de roep om strengere regels zinvol? Volgens de VNCI is de regelgeving uitermate robuust. Er is allereerst de Europese regelgeving REACH die bedrijven verplicht de eigenschappen van stoffen te identificeren voordat ze op de markt worden gebracht. REACH heeft de afgelopen jaren van duizenden chemische stoffen dossiers opgeleverd vol informatie over eigenschappen, risico's en voorzorgsmaatregelen. Verder is er de eveneens Europese Kaderrichtlijn Water. Die vraagt van de EU-lidstaten dat ze er borg voor staan dat de oppervlaktewateren gebruikt kunnen worden voor functies zoals transport, water voor de landbouw, productie van drinkwater en industrieel gebruik. Uit extra zorg voor de kwaliteit van het oppervlaktewater in de stroomgebieden van de grote rivieren heeft de wetgever speciale gebieden aangewezen voor drinkwateronttrekking.

Waterbezwaarlijk

Moet de vergunningverlening voor lozingen op het oppervlaktewater

De chemische industrie is zonder meer bereid om over een aantal stoffen de nog ontbrekende informatie boven tafel te krijgen

worden aangescherpt? De vergunningen zijn expliciet gericht op de bescherming van oppervlaktewateren die ook voor drinkwaterproductie dienen. Aanvragers en verleners van deze vergunningen krijgen te maken met een beoordeling van de aanvraag door Rijkswaterstaat of een lokale waterkwaliteitsbeheerder. In de aanvraag moet veel informatie worden opgenomen, waaronder een beschouwing van de 'waterbezwaarlijkheid' van te lozen stoffen en een onderzoek naar de gevolgen van de lozing voor mens en milieu. De vergunningverlener beoordeelt deze informatie. Maar ook bij indirecte lozingen (lozingen van een bedrijf op het riool) moet bijvoorbeeld eerst via de Algemene BeoordelingsMethodiek (ABM) worden vastgesteld in hoeverre de te lozen stoffen een probleem kunnen vormen voor de drinkwaterproductie. Ook in deze situatie moeten de resultaten van deze toets bij de aanvraag voor een (Wabo)lozingsvergunning worden gevoegd. Als uit de toets blijkt dat een stof een probleem kan vormen voor drinkwaterproductie, wordt die als 'waterbezwaarlijk' geclassificeerd, met strengere lozingseisen of zelfs een lozingsverbod tot gevolg. De waterkwaliteitsbeheerders en Rijkswaterstaat zijn in deze de wettelijke adviseurs. Zij adviseren de vergunningverlenende Omgevingsdiensten over de lozingseisen in de te verlenen vergunning. Die adviezen wegen zwaar en kunnen niet zomaar terzijde worden geschoven.

Breder spectrum

Dat er ondanks robuuste regelgeving sprake is van onrust, heeft te maken met een aantal ontwikkelingen. Rijkswaterstaat en de waterwinbedrijven bekijken tegenwoordig een breder spectrum van stoffen,

waardoor ze meer stoffen dan voorheen in het vizier krijgen, 'opkomende stoffen' genoemd. Ook beoordelen zij eventuele risico's zwaarwegender dan in het verleden en stellen ze op grond daarvan bestaande vergunningen ter discussie. Lozingsvergunningen uit het verleden bieden met andere woorden geen garantie voor heden en toekomst. Dat verklaart de onrust die is ontstaan ondanks het feit dat de lozingen van GenX binnen de toegestane waarden hebben plaatsgevonden en dat de lozing van pyrazool een kortstondige overschrijding was door een interne verstoring bij een bedrijf.

Omgevingsdiensten

Ook is het de vraag of de op zich goede regels ook goed worden toegepast. De toetsing omvat in elk geval heel veel werk. Bedrijven en vergunningverleners moeten van vele stoffen informatie boven tafel krijgen en door systemen laten verwerken om inzicht te krijgen in de risico's en dergelijke. De vergunningverlening is dermate complex en uitgebreid dat er een niet denkbeeldig risico is dat partijen in het beoordelingsproces nu en dan steken laten vallen.

Mogelijk speelt ook een rol dat vergunningen voor lozingen op het riool sinds enkele jaren niet langer door Rijkswaterstaat of lokale waterwinbedrijven worden getoetst, maar door de regionale Omgevingsdien-

sten. Waarbij de vraag gesteld kan worden of die voldoende deskundigheid in huis hebben voor het beoordelen van de complexe materie. De waterwinbedrijven hebben dan ook een punt dat ze bepleiten dat de Omgevingsdiensten in een eerder stadium Rijkswaterstaat moeten betrekken bij de vergunningverlening voor een indirecte lozing. De VNCI bepleit al met al niet zozeer méér regels, maar een minder complexe regelgeving en een zo nauwgezet mogelijk toepassen van regels.

Landelijk beeld

Daarnaast is er werk aan de winkel om over een aantal stoffen de nog ontbrekende informatie boven tafel te krijgen. De chemische industrie is daartoe zonder meer bereid, in de hoop dat dat zo veel mogelijk in samenwerking kan gebeuren met andere partijen.

Het is onder meer hard nodig om een objectief en landelijk beeld te krijgen van de opkomende stoffen, door het aantal, de omvang, de aard en de locatie ervan in kaart te brengen. In dat geval kan worden gestreefd naar de beste oplossingen op basis van feiten en van de juiste prioriteitstelling, en kunnen maatregelen worden genomen die het meest effectief en kosteneffectief zijn. De VNCI bepleit een benadering via de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater, waarvan zij een van de steunpartijen is. ■